

**TEMA T5.1: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA (Erasmus+,
Projekti mobilnost, Regionalne studije...)**
Paper No.T5.1-1
00729
**INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA KROZ ERASMUS+
PROGRAME I NJIHOV UTICAJ NA UNAPREĐENJE KVALITETA U
VISOKOM OBRAZOVANJU***
Simonida Vukadinović¹, Jelena Ješić², Andrea Andrejević Panić³^{1,2,3} Univerzitet Educons, Fakultet poslovne ekonomije, Sremska Kamenica, Srbija¹simonida.vukadinovic@educons.edu.rs, ²jelena.jessic@gmail.com, ³andrea.andrejevic@educons.edu.rs

Kratak sadržaj: U radu autora na prošlogodišnjoj konferenciji Trend 2018. (Internacionalizacija univerziteta - Erasmus+ programi, primer Univerzitet Educons) predstavljeni su primeri saradnje Univerziteta Educons kao institucije iz partnerske zemlje Erasmus+ programa razmene studenata i nastavnog osoblja. Od tada do danas (u oktobru 2018) dobili smo novu ulogu u ovim programima razmene, čime su visokoškolske institucije u Republici Srbiji (koje su aplicirale i pristupile Erasmus+ povelji za visoko obrazovanje) postale programske institucije (odnosno institucije iz programskih zemlja), u ovogodišnjem radu analiziraćemo internacionalizaciju univerziteta u R. Srbiji kako kroz strateške dokumente, tako i kroz Akcioni plan za sprovođenje Strategije obrazovanja do 2020. godine., te formiranje Saveta za kvalitet visokog obrazovanja. Permanentan rad na rastu kvaliteta u visokom obrazovanju predstavlja ne samo potrebu već i obavezu za Republiku Srbiju, kao kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, u cilju usklađivanja ne samo studijskih programa, već i dokazivanja kompetencija na tržištu rada.

Ključne reči: mobilnost, internacionalizacija, visoko obrazovanje, Republika Srbija, kvalitet

**INTERNATIONALIZATION OF UNIVERSITIES THROUGH ERASMUS +
PROGRAMS AND THEIR IMPACT ON IMPROVEMENT OF QUALITY IN HIGHER
EDUCATION***

Abstract: In the work of the authors at last year's Trend 2018 conference (Internationalization of Universities - Erasmus + Programs, example Educons University) examples of the cooperation of the Educons University as institutions from the partner country Erasmus + exchange programs for students and teaching staff were presented. Since then until now (in October 2018), we have gained a new role in this program exchange, whereby higher education institutions in the Republic of Serbia (which applied and joined the Erasmus + Chapters for Higher Education) became program institutions (or institutions from program countries) in this year's we will analyze the internationalization of universities in R. Serbia through strategic documents, as well as through the Action Plan for the implementation of the Education Strategy by 2020, and the establishment of the Council for Quality of Higher Education. Permanent work on the growth of quality in higher education represents not only a need, but also an obligation for the Republic of Serbia, as a candidate for membership in the European Union, in order to harmonize not only study programs, but also to prove competences in the labor market.

Key Words: mobility, internationalization, higher education, Republic of Serbia, quality

1. UVOD

Vrste projekata u okviru Erasmus + programa, predstavile smo na prošlogodišnjoj konferenciji Trend 2018. (Internacionalizacija univerziteta -Erasmus+ programi, primer Univerzitet Educons) [6]. Detalji u vezi sa promenom statusa naše zemlje, a time i VŠU u Srbiji nalaze se u vodiču , a ono što se ističe pored upravljanja bužetom u okviru Erasmus+, i manjim iznosima za boravak studenata i osoblja u razmenama, jeste potvrda jačanja kapaciteta u visokom obrazovanju VŠU iz Srbije , koje su dobijanjem akreditacije za učeće na programima Erasmus+ pokazale da su spremne da postanu vodeći partneri kontekstu internacionalizacije i podrške razvoja VŠU iz celog sveta.

* Ovaj rad je deo istraživačkih projekata pod šiframa 47009 (Evropske integracije idruštveno-ekonomske promene privrede Srbije na putu ka EU) i 179015 (Izazovi i perspektive strukturnih promena u Srbiji: Strateški pravci ekonomskog razvoja i usklađivanje sa zahtevima EU), finansiranih od strane Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije.

* This research is supported by the Ministry of Science and Technological Development of Serbia, as part of the projects: Interdisciplinary Research European integration and social and economic changes in Serbian economy on the way to EU [No. III 47009] and Basic Research Challenges and Prospects of structural changes in Serbia: strategic directions for economic development and harmonization with EU requirements [No. OI 179015].

Evropska komisija ističe da su projekti jačanja kapaciteta, projekti saradnje koji se baziraju na multilateralnim partnerstvima, prvenstveno između visokoškolskih ustanova zemalja učesnica u programima i kvalifikovanih partnerskih zemalja koji se finansiraju iz evropskih fondova. Pored akademske zajednice, ovi projekti mogu uključivati i partnere izvan akademske zajednice u cilju unpređenja saradnje sa društvom i poslovnim sektorom, te jačanja sistemskog učinka na projektima.

Strukturiranom saradnjom, razmenom iskustva, dobrom praksom i mobilnošću pojedinaca, ovi projekti za cilj imaju :

- 'podržavanje modernizacije pristupačnosti i internacionalizaciju visokog obrazovanja u kvalifikovanim partnerskim zemljama
- pomoć kvalifikovanim partnerskim zemljama da reše probleme koji postoje u sistemu visokog obrazovanja, uključujući probleme u pogledu kvalitete, relevantnosti, jednakog pristupa, planiranja, pružanja obrazovanja i upravljanja
- doprineti saradnji između EU-a i kvalifikovanih partnerskih zemalja (i među kvalifikovanim partnerskim zemljama)
- poboljšanje upravljanja i usklađivanja sa promenama u visokom obrazovanju EU
- unaopređenje saradnje među ljudima, podizanje na viši nivo multikulturalnost i razumijevanje'[2].

2. ERASMUS + POVELJA POVELJA ZA VISOKO OBRAZOVANJE VŠU IZ SRBIJE

Erazmus povelja za visoko obrazovanje (*Erasmus Charter for Higher Education – ECHE*), predstavlja dokument, na osnovu koga Evropska komisija visokoškolskim ustanovama (VŠU) iz programskih zemalja (ove zemlje biće navedene u nastavku rada u tabeli 1) dodeljuje akreditaciju za konkurisanje i učešće u projektima u okviru Erasmus+ programa. Ova povelja podrazumeva osnovne principe koje VŠU moraju poštovati kako bi mogle učestvovati u Programu[4].

Osnovni okvir kvaliteta evropske i internacionalne saradnje pruža upravo Erazmus povelja. Ona doprinosi standardizaciji bitnih elemenata organizacije mobilnosti, a uz to i podstiče ustanove da strateški planiraju aktivnosti u okviru Erasmus+ programa.

Tabela 7-Programske zemlje³⁰ u Erasmus + Programu

Članice Evropske unije			
Belgija	Grčka	Litvanija	Portugalija
Bugarska	Španija	Luksemburg	Rumunija
Češka	Francuska	Mađarska	Slovenija
Danska	Hrvatska	Malta	Slovačka
Nemačka	Italija	Holandija	Finska
Estonija	Kipar	Austrija	Švedska
Irska	Letonja	Poljska	Ujedinjeno Kraljevstvo
Programske zemlje izvan Evropske unije			
BJR Makedonija		Island	Tuska
		Lihtenštajn	Srbija
		Norveška	

Izvor: *European Commission Erasmus+ Programme Guide, Version 1 (2019): 24-10-2018, Brussels, 2018.pg. 22[1].*

3. DOPRINOS RAZVOJU KVALITETA VŠU INTERNACIONALIZACIJOM

U Strategiji razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, u odeljku koji se odnosi na očekivane promene u zahtevima tržišta rada u Evropi, a koje poizilaze iz Strategije 'Evropa 2020' u cilju ostvarivanja kvalifikacija i kompetencija na globalnom nivou, ističe se potreba mobilnosti studenata kao komponenta rasta kvaliteta obrazovanja na svim nivoima, a u cilju jačanja znanja i inovacija kao pokretača budućeg "pametnog" rasta.

³⁰ Partnerske zemlje, videti *European Commission Erasmus+ Programme Guide, Version 1 (2019): 24-10-2018, Brussels, 2018.str. 23.*

Ključne komponente opisane u Evropskom okviru kvalifikacija, koje treba steći su: '1) komunikacija na maternjem jeziku; 2) komuniciranje na stranim jezicima; 3) poznavanje matematike i osnovnih znanja iz nauka i tehnologije; 4) poznavanje rada na računaru; 5) naučiti kako se uči; 6) društvena i građanska osposobljenost; 7) smisao za inicijativu i preduzetništvo; 8) svest o kulturi i kulturno izražavanje. Sa ciljem podizanja nivoa kvaliteta rada na univerzitetima u EHEA³¹ utvrđeni su sledeći standardi: odgovornost za kvalitet; interes društva za visoki standard; kvalitet akademskog programa; efikasna organizacija; transparentnost i spoljna ekspertiza za osiguranje kvaliteta; odgovornost prema privatnim i dr'[8].

Strategiji obrazovanja, kao i Akcionom planu [7] za sprovođenje Strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, navode potrebu za formiranjem sa Saveta za kvalitet u visokom obrazovanju. Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije Mladena Šarčevića 30.08.2018. formirao je ovaj Savet, koji broji 16 članova, a o svom radu je dužan da informiše ministra [3].

Zadatak Saveta je da identifikuje stanje u VŠU, analizira relevantne propise naše zemlje i drugih zemalja, kao i da na bazi potreba i raspoloživih resursa formira predloge i preporuke u cilju utvrđivanja indikatora kvaliteta u visokom obrazovanju.

Medju ključnim indikatorima kvaliteta u visokom obrazovanju: kvaliteta upisa, performansi studenata, nivoa istraživačkih aktivnosti, produktivnosti istraživačkih aktivnosti, indikatora izdvajanja resursa i indikatora upravljanja i rukovođenja, nalazi se indikator otvorenosti univerziteta ka svetu. "Moderni univerziteti moraju biti široko otvoreni prema svetu. Oni bi trebalo svojim studentima da obezbede obrazovanje u skladu sa kulturnom i jezičkom različitosti, posebno kroz programe internacionalne mobilnosti. Što se tiče ovakvih programa u evropskom kontekstu, otvorenost se može meriti udelom (odlazećih i dolazećih) studenata uključenih u programe, ali i postojanjem posebnih administrativnih aranžmana za pomoć mobilnosti studenata, bilateralnih partnerskih sporazuma i programa koji se nude u partnerstvu sa stranim institucijama i vode ka dobijanju zajedničke ili dvojne diplome. Otvorenost univerziteta prema svetu ništa manje nije bitna i u oblasti istraživanja. Odgovarajući indikatori u ovoj oblasti su: broj nastavnika aktivno uključenih u organizovane internacionalne mreže istraživača, nivo do kojeg univerzitet doprinosi objavljivanju zajedničkih međunarodnih publikacija i postojanje formalnih dogovora za međunarodnu saradnju u oblasti istraživanja" [5].

4. ZAKLJUČAK

Formiranjem Saveta za kvalitet u visokom obrazovanju stvorili su se uslovi za operacionalizaciju valorizaciju kvaliteta VŠU u našoj zemlji, a kako je internacionalizacija jedan od neophodnih uslova sagledavanja performansi kvaliteta VŠU iz naše zemlje, u vremenu pred nama će ova komponenta postajati sve značajniji pokazatelj rasta ne samo atraktivnosti za studiranje, već i imigracije (mladih iz partnerskih zemalja).

Pristupanje VŠU iz Srbije programskim zemljama predstavlja veliki korak u procesu internacionalizacije visokog obrazovanja, stavljajući institucije koje su povelji pristupile u privilegovani položaj na tržištu ne samo evropskog, već i visokog obrazovanja u svetu, što sa druge strane predstavlja zadatak za VŠU U u Srbiji da permanentnim radom u procesu internacionalizacije budu prepoznatljive i atraktivne za mobilnosti i druge vidove saradnje za VŠU iz celog sveta.

5. LITERATURA

- [1] European Commission, *Erasmus+ Programme Guide, Version 1 (2019)*: 24-10-2018, Brussels, 2018.pg.22.
- [2] Internet stranica https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-b/three-key-actions/key-action-2/capacity-building-field-higher-education_en
- [3] Internet stranica: <http://www.mpn.gov.rs/formiran-savet-za-kvalitet-u-visokom-obrazovanju/decembar-2018>.
- [4] Internet stranica: <https://tempus.ac.rs/erasmus-povelja-za-visoko-obrazovanje/>
- [5] Nemanja Tasić, N. (2017), *Model ključnih indikatora performansi institucija visokog obrazovanja*, doktorska disertacija, Fakultet tehnickih nauka, Novi Sad.
- [6] Simonida Vukadinović, Andrea Andrejević Panić, Jelena Ješić, *Internationalizacija univerziteta -Erasmus+ programi, primer Univerzitet Educons*, XXIV Skup Trendovi Razvoja -Digitalizacija visokog obrazovanja, Kopaonik, 21.-23. 02. 2018.
- [7] Vlada Republike Srbije, *Akcion plan za sprovođenje strategije razvoja obrazovanja u srbiji do 2020. godine* http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/Akcion_plan.pdf str.34.
- [8] Vlada Republike Srbije, *Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine*, <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/STRATEGIJA-OBRAZOVANJA.pdf> str.193,194.

³¹ The European Higher Education Area (EHEA)